

TMS 18 HÂSILAT VE TMS 2 STOKLAR STANDARTLARINA GÖRE FORFAITING İŞLEMLERİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Davut AYGÜN*

ÖZ

Çalışmanın temel çıkış noktası, çok hızlı değişim ve gelişim içerisinde bulunan ve küreselleşen dünya ticaretinde işletmelerin orta ve uzun vadeli yeni finansman yöntemleri kullanım arayışı içerisinde olmalarıdır. Bu yeni finansman yöntemlerinden bir tanesi olan forfaiting işlemlerinin ilgili taraflar açısından incelenerek sistemin işleyişinin daha iyi açıklanması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, forfaiting işlemlerinin Hâsılat ile ilgili 18 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı ve Stoklarla ilgili 2 Nolu Türkiye Muhasebe Standardına göre muhasebeleştirilme esaslarını işlemlerin tarafları olan ihracatçı, ithalatçı ve forfaiting işletmeleri açısından karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktır. Çalışmada ilk olarak forfaiting kavramı ve uygulaması açıklanmış, daha sonra yasal mevzuatta forfaiting işlemlerine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Özellikle, Hâsılat ve Stoklarla ilgili Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında forfaiting işlemlerine ilişkin muhasebe uygulamalarının daha iyi anlaşılması için örnekle açıklama yoluna gidilmiştir. Çalışma sonucunda, ilgili standartlara göre muhasebe kayıtları yapılmasının Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre dönem sonlarında yapılan bir takım uygulamaları gereksiz kıldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Forfaiting, TMS 18, Uluslararası Finansman, Muhasebe.

JEL Sınıflandırması: M41, M21

FORFAITING TRANSACTIONS AND THEIR ACCOUNTING PROCESS IN ACCORDANCE WITH TAS 18 REVENUE AND TAS 2 INVENTORIES

ABSTRACT

The start point of the study is searching usages of medium and long term new financial methods of the firms, which take place in the rapidly changing, developing and globalized world trade. Forfeiting, one of the new financial methods, needs to be explained better by investigating in term of interest groups. This study aims to explain comparatively accounting entries that are needed to be done by exporter, importer and forfeiting firms in line with Turkish Accounting Standard 18 Revenue and Turkish Accounting Standard 2 Inventories. In this study firstly, the notion of forfeiting is explained, then the forfeiting transaction arrangements are mentioned. Especially, the accounting practices related to forfeiting transaction as part of Turkish Accounting Standard Revenue and

* Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, davutaygun@gmail.com; davut.aygun@erdogan.edu.tr

Inventories are explained with an example in order to have a better understanding. As a result of this study, it is determined that some practices that done at the end of accounting period in line with Uniform Accounting System are not required if these standards are implemented.

Keywords: *Forfaiting, TAS 18, International Financing, Accounting.*

JEL Classification: *M41, M21*

1.GİRİŞ

Uluslararası piyasalarda yaşanan değişimler ve gelişmeler işletmelerin karşı karşıya kaldığı rekabetin artması ve global bir boyut kazanması sonucunu doğurmuştur. Böylesine bir ortamda işletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleri alıcıların tercihlerini göz önünde bulundurmaları ile mümkündür. Bu tercihlerden birisi de ithalatçıların ödemelerini daha uzun vadede yapma isteğidir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde faaliyet gösteren işletmelerin gelişmiş ülkelerde faaliyet gösteren işletmelerden dış alımda bulunması ödeme güclüğü problemini ortaya çıkarmakta bu da daha uzun vadelere olan talebi artırmaktadır. Ayrıca ihracatçı işletmelerin yoğun rekabet ortamında varlıklarını devam ettirebilmesi, alacaklarını tahsil edebilmesi ve ihracatlarını artırabilmeleri çeşitli risklerden korunmaları ile mümkün olacaktır. Yaşanan tüm bu gelişmeler uluslararası ticarete yeni finansman yöntemlerinin geliştirilmesine olan ihtiyacı artırmıştır. Söz konusu ihtiyaçtan hareketle geliştirilen orta ve uzun vadeli finansman yöntemi forfaitingdir.

Diğer taraftan çok hızlı bir değişim ve gelişim içinde olan dünya ticaretinde uluslararası işletmelerin sayısının ve öneminin arttığı ileri sürülebilir. Uluslararası işletmelerin farklı ülkelerde faaliyet gösteriyor olmaları bu işletmeleri birbirinden farklı yasal düzenlemelerle karşı karşıya bırakmaktadır. Bu durum mevcut ve potansiyel yatırımcıların söz konusu işletmelerin finansal performanslarını ve faaliyet sonuçlarını karşılaştırmasını zorlaştırmaktadır. Uluslararası ticarete forfaiting gibi yeni finansman yöntemlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasının yatırımcıların işletmelere ilişkin yapacakları karşılaştırma ve değerlendirmeleri daha da güçleştirdiği ifade edilebilir. Geleneksel noktada çok uluslu işletmelerin faaliyetlerinin daha doğru bir biçimde değerlendirilmesi ve karşılaştırılması amacıyla Uluslararası Muhasebe / Finansal Raporlama Standartları hazırlanmış ve uygulanmaya başlanmıştır. Anılan standartlar Türkiye Muhasebe / Finansal Raporlama Standartları adı altında Türkiye’de de uygulamaya kazandırılmıştır. Ülke bazlı olarak kabul edilen bu standartların Türkiye’deki mevcut muhasebe uygulamalarını etkilemesi kaçınılmazdır. Bu bakımdan uluslararası ticarete yararlanılan forfaiting finansman yöntemine ilişkin muhasebeleştirme esaslarının işlemin tarafları olan ihracatçı, ithalatçı ve forfaiting işletmeleri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesinin yararlı olacağı belirtilebilir.

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle bu çalışmada, öncelikle forfaiting kavramının tanımı yapılmış, tarihi gelişimi, temel özellikleri ve uygulanması üzerinde durulmuştur. Sonra forfaiting işleminin vergi kanunları karşısındaki durumu incelenmiştir. Daha sonra örnek bir olaydan hareketle forfaiting işleminde yapılacak muhasebe işlemleri TMS 18 Hasılat ve TMS 2 Stoklar standartları özelinde açıklanmıştır.

2. FORFAITING KAVRAMI

Aşağıda forfaiting kavramının tanımı ve tarihi gelişimi, forfaiting işleminin temel özellikleri ile uygulanması ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

2.1.Forfaiting Kavramının Tanımı ve Tarihi Gelişimi

Uluslararası ticarete yararlanılan bir finansman yöntemi olan forfaiting; özellikle mal ve hizmet ihracatıyla ortaya çıkan ve belirli bir ödeme planına göre tahsil edilebilecek olan alacakların bir banka ya da bu alanda uzmanlaşmış bir finansman kurumu tarafından satın alınması şeklinde tanımlanabilir (Başar, 2006: 235).

Esasen forfaiting, ihracatçıların ithalatçılara kredili olarak sattıkları mal bedelleri ile ilgili oluşan alacak haklarını kendilerine rücu hakkı olmaksızın üçüncü şahıslara satmalarıdır (Ceylan ve Korkmaz, 2010: 58). Yani alacak haklarının vadeden önce bir finansman kurumuna satılarak iskonto yoluyla tahsil edilmesi işlemidir. Forfaiting 6 aydan 10 yıla kadar uzanan vadeli satışların finansmanında yararlanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde ihracatçı bir yandan nakit sıkışıklığını giderip işletme sermayesini finanse etmekte, diğere yandan vadeli satış sebebiyle oluşan politik risk, transfer riski, kur riski, ticari risk, faiz riski gibi çeşitli risk faktörlerini forfaitera devretmektedir (Haftacı, 2012: 43-44). Forfaiting, ihracatçının ihraç bedelini peşin olarak alması yönüyle işletmelerin finansman ihtiyaçlarını karşılamasında önemli bir işlev görmekte ve firmaların nakit sıkışıklığını gidererek onları daha likit bir duruma getirmektedir. Forfaiting yönteminin ihracatçının nakit gereksinimini karşılaması yanında ithalatçıya vadeli bir alım sağlaması ve alacak haklarını satan firmanın karşılaşılabileceği çeşitli risk faktörlerini devretmesi bakımından tercih edilen bir yöntem olduğu ifade edilebilir.

Tarihsel gelişimi incelendiğinde ilk forfaiting işleminin 1962 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nden Sovyetler Birliği'ne yapılan tahıl ihracatı esnasında gerçekleşmiş olduğu belirtilebilir. Bu işlemde ABD tahıl bedelini peşin istemiş, Sovyetler Birliği ise kredili alım yapmak istemişti. Bu esnada doğu-batı ticaretinde uzmanlaşmış olan İsviçre bankaları devreye girerek, Sovyetler Birliği'nden aldıkları borç senetleri karşılığı ABD'ye iskontolu olarak nakit ödemesinde bulunmuşlardır. Böylelikle İsviçre bankalarının öncülüğünde başlayan forfaiting işlemlerinin 1970'li yıllarda özellikle Londra'da çok yaygınlaştığı görülmektedir. Zamanla dış ticarete engellerin azalmasıyla birlikte ithalat ve ihracattaki artışın forfaiting işlemlerine olan talebi de artırdığı ifade

edilebilir (Haftacı, 2012: 42). Geline nokta 1970'lerin başından itibaren avro pazarların da gelişmesiyle dünyanın en önemli finans merkezlerinden birisi haline gelen Londra'nın, günümüzde forfaiting faaliyetlerinin en önemli merkezi olduğu belirtilebilir (Doğukanlı, 2008: 308).

Forfaiting işleminde taraflar; forfaitist (ihracatçı), ithalatçı, forfaiter (devralan kuruluş) ve garanti veren banka biçiminde isimlendirilmektedir. Bunlardan forfaiterlar birincil ve ikincil piyasalarda işlem gerçekleştirebilirler (Ceylan ve Korkmaz, 2010: 57-58). Finansal varlıkların ilk defa ilk elden arz edildiği pazarlar birincil piyasalardır. Bu piyasalardan alınan varlıkların vadesi dolmadan tekrar satılması amacıyla girilen pazarlar ikincil piyasalardır. Söz konusu piyasalara Londra piyasası örnek verilebilir. İkincil piyasaların böylece yatırımcılara likidite sağlayarak çok önemli bir işlevi yerine getirdiği ifade edilebilir (Konuralp, 2005: 19).

Konu Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, Türkiye'de uluslararası ticaretin artırılmasının amaçlandığı belirtilebilir. Bu amaç doğrultusunda ihracat yapan Türk firmaları forfaiting işlemlerinden yararlanabilmektedir.

2.2. Forfaiting İşleminin Temel Özellikleri

Forfaiting işlemi taraflar açısından ele alınıp değerlendirildiğinde, forfaiting işleminin birtakım özellikler ihtiva ettiği görülmektedir. Söz konusu özellikler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Haftacı, 2012: 43; Ceylan ve Korkmaz, 2010: 57; Berk, 2007: 275-278; Başar, 2006: 238; Parasız, 2005: 711-712):

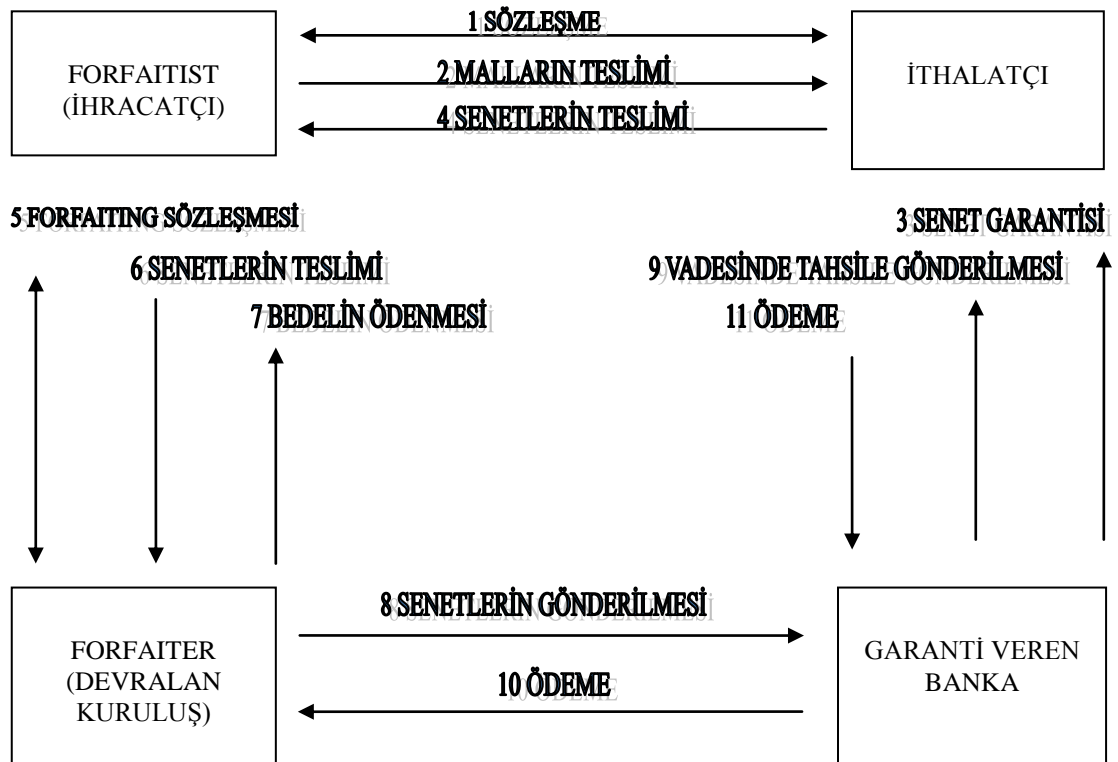
- Forfaiting'de genellikle ithalatçının borcu karşılığında ihracatçıya verdiği emre yazılı senet ya da poliçeler kullanılmakta ve işlem tamamlandıktan sonra ihracatçının hiçbir yükümlülüğü kalmamaktadır.
- Forfaiting işleminde malın bedeli eşit taksitlerle ödenmektedir.
- Forfaiting işlemine konu olan belgeler üzerinden iskonto yapılarak forfaiter tarafından ihracatçıya nakit olarak ödeme yapılmaktadır.
- İhracatçı kendisine rücu hakkı olmaksızın alacak haklarını forfaitera devretmektedir.
- Forfaiting işleminde politik risk, transfer riski, kur riski, ticari risk, faiz riski gibi çeşitli riskler forfaitera aittir.
- Forfaiting işlemine, genelde 180 gün ile 10 yıl arasındaki vadeli senetler konu olmaktadır.
- Forfaiter, dış satım işleminden doğan alacakları devralırken söz konusu alacakların ödenmeme riskine karşı bir banka teminatı koşulunu aramaktadır.
- Forfaiting işleminin ihracatçıya faiz, taahhüt komisyonu ve opsiyon komisyonu vb. maliyetleri vardır. Taahhüt komisyonu; ihracatçının forfaiting işlemini gerçekleştirenceye kadar aldığı teklifin sabit kalmasını sağlamak amacıyla forfaitera ödediği komisyondur. Genellikle yıllık %

0,75 ile % 1,5 arasında veya aylık % 0,1 olarak alınır. Opsiyon komisyonu ise opsiyon süresinin uzunluğuna bakılmaksızın (üç aydan fazla olmamaktadır) senetlerin belirli bir yüzdesi olarak hesaplanır. Uygulamada, forfaitera opsiyon süresi için alacak tutarının % 0.125' i oranında bir opsiyon ücreti ödenmektedir.

2.3. Forfaiting'in Uygulanması

Daha önce belirtildiği üzere; orta ve uzun vadeli bir alacak hakkının rücu edilmeksizin satılmasını esas alan forfaiting işleminde ihracatçı işletme, ithalatçı işletme, forfaiter ve garanti veren banka olmak üzere dört taraf vardır. Forfaiting işleyişi genel olarak; forfaiter ile alacağın satıcısı olan ihracatçı işletmenin anlaşması sonucu ihracatçının forfaitera belgeleri ile birlikte alacağını satması, ihracatçının iskonto edilmiş senet bedelini tahsil etmesi ve forfaiterin portföyüne geçen senetlerin vadesi geldiğinde tahsil edilmesi biçimindedir. Ayrıca forfaiter elde ettiği senetleri vadelerine kadar kendisi muhafaza edebileceği gibi başka forfaiterlere de satabilmektedir (Özdemir, 2005: 219). Aşağıda Şekil 1'de forfaiting işleminin işleyişi açıklanmıştır:

ŞEKİL 1. Forfaiting İşleminin İşleyişi

Kaynak: (Haftacı, 2012: 45)

Şekil 1' den görüleceği üzere; forfaiting uygulamasında ihracatçı, ithalatçı ile satış sözleşmesi yaptıktan sonra forfaitera başvurabildiği gibi ihracatçı ithalatçıya satış yapmadan önce de forfaitera başvurabilir. Bu durumda forfaiter, dış satımda bulunacak ülkenin koşullarını, alacağın belge türünü,

vadelerini, senet tutarlarını ve diğer unsurları dikkate alarak ihracatçı işletmeye forfaiting maliyeti oluşturur. İhracatçı maliyetin değişmemesi için taahhüt komisyonunu ödeme konusunda forfaiter ile anlaşarak sözleşme yapar. Yapılan sözleşmede vade, taahhüt komisyonu, iskonto ve kredi limiti gibi özellikler belirtilir. Daha sonra ihracatçı ithalatçıya satış fiyatını bildirir ve bu kabul edilirse satış gerçekleşir. Dış satım işlemi gerçekleştikten sonra ithalatçıdan alınan ödeme araçları forfaitera satılır ve forfaiterdan iskonto yapılmış bedel tahsil edilir. Aşağıda bu süreçlerde gerçekleşen olaylar sırasıyla açıklanmıştır (Haftacı, 2012: 44; Akkuş, 2010: 203-205):

- Alıcıyla satış sözleşmesinin yapılması: İhracatçı ile ithalatçı arasında satışa konu olan malın teslim ve ödeme koşulları, kredi süresi, taksitlerin tarihi ve tutarları, ödenecek peşin tutar belirtilerek sözleşme yapılır.
- Malların teslim edilmesi: Satış sözleşmesine konu olan mallar ihracatçı tarafından ithalatçıya gönderilir. Bir malın sevk edilmesi durumunda, gönderilen mal ile birlikte bulunması gereken belgeler genellikle bankacılık aracılığıyla alıcıya teslim edilmektedir.
- Ödeme araçlarının garantisi: İthalatçının ödeme araçlarına garantör banka aracılığıyla garanti sağlanmaktadır. Böylece ihracatçı alacaklarını güvence altına almaktadır.
- Ödeme araçlarının teslimi: İthalatçının borcuna karşılık ihracatçı işletme bonoyu ve poliçeyi teslim alır.
- Forfaiting sözleşmesi: İhracatçı ile forfaiterin sözleşme yapma aşamasıdır. Sözleşmede bulunması gereken asgari unsurlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:
 - İhracatla ilgili dövizin cinsi, tutarı ve kredi vadesi,
 - İhracatçı ülke,
 - İthalatçı ve bulunduğu ülke,
 - Aval veya garanti verecek bankanın adı ve adresi,
 - Satın alınacak olan alacağın belgesi (Bono, poliçe vb...)
 - Teminatın türü (Aval veya garanti)
 - Ödeme planı (Senetlerin miktar ve ödeme tarihleri)
 - İhraç olan malların cins ve miktarı,
 - Sevk belgelerinin teslim tarihi,
 - Transfer ve ithalatla ilgili gerekli müsaadeler,
 - Bono ve poliçelerin ödeneceği yer,

Yukarıda sıralanan gerekli bilgi ve belgelerin sunulması ve uygun bulunmasıyla forfaiting ve ihracatçı arasında sözleşme yapılır. Sözleşme bir mektupla teyit edilir. Daha önce belirtildiği üzere, ihracatçı vadeli satım gerçekleştirmeden önce de forfaiter ile anlaşılabilir ve forfaiting sözleşmesi düzenleyebilir. Bu durumda ihracatçı alıcıdan gelen siparişe forfaitera gider ve ihracat önerisini kabul eder. İhracat işleminden alınan garanti edilmiş ödeme araçları forfaitist tarafından kendisine rücu edilmemek koşuluyla finans kuruluşuna satılır. Böylece forfaitist alacak haklarını satmış ve tüm riskleri forfaitera devretmiş olur.

- Ödeme araçlarının teslimi: Forfaiting sözleşmesi yapıldıktan sonra forfaitist ödeme araçlarını forfaiter'e teslim eder. Bu aşamada forfaiter, düzenlenen belgelerin üzerinde ki imzaların gerçekliğini kontrol eder.
- İskonto ve ödemenin yapılması: Forfaitist tarafından senetlerin forfaitera teslim edilmesinden sonra iskonto işlemi uygulanır. Forfaiting işleminde iskonto, vadesi gelmemiş bir senedin vadesine kadar olan kısmın faizinin senet bedelinden düşülmesidir. Forfaiter senetleri iskonto ettikten sonra forfaitiste ödemede bulunur. Böylece finansman gereksinimi olan ihracatçının nakit ihtiyacı karşılanmış olur.
- Senet tutarının tahsili: Forfaiter senetleri vadesine kadar elinde tutmuşsa aval veren bankadan tahsil etme yoluna kadar gidebilir. Ayrıca forfaiter senetleri ikinci bir forfaitera devredebilir. Bu durumda vade sonunda senedi elinde bulunduran ikinci bir forfaiter tarafından tahsil işlemi gerçekleştirilir.

2.4. Forfaiting'de Kullanılan Belgeler

Forfaiting işlemlerinde kullanılan belgeler temelde poliçe ve bono olmakla birlikte bunların yanında defter alacakları ile vadeli akreditif alacakları da bu işleme konu olabilmektedir (Özdemir, 2005: 212-213). Poliçe (Promissory Note); bir kimse tarafından başka bir kimseye, vade sonunda belirli bir paranın üçüncü birine ödenmesi için verilen yazılı talimat biçiminde tanımlanabilir. Poliçenin temel mantığı, alacaklının borçlusundan olan alacağını kendisinin borçlu bulunduğu üçüncü bir şahsa devretmesi esasına dayanmaktadır (Gökçen, 2007: 67) . Bono (Emre Muharrer Senet - Bill of Exchange) ise borçlunun alacaklısına hitaben düzenlediği, ödeme vaadini içeren bir kambiyo senedir. Poliçe ile bono arasındaki en önemli farklılık, ödemenin yapılmaması durumunda kime başvurulacağı konusunda ortaya çıkmaktadır. Poliçede, ödeme taahhüdünün yerine getirilmemesi durumunda, ihracatçıya başvurulabilmektedir. Bonoda ise ihracatçı senedi forfaitera devrettikten sonra risk üzerinden kalkmaktadır. Bu nedenle, son yıllarda ihracatçıların ödeme aracı olarak bonoları tercih ettikleri ifade edilebilir (Ceylan ve Korkmaz, 2010: 75-76).

Forfaiting konusu alacaklar poliçe ve bono gibi kıymetli evraka bağlanmış alacaklar olmakla beraber istisnai olarak da olsa defter alacakları (book receivables) ve vadeli akreditif alacakları

(deferred letter of credit) da bu işlemin konusunu oluşturmaktadır. Bononun ve poliçenin kullanımına nazaran bunlar daha az kullanılmaktadır. Defter alacaklarının ve vadeli akreditifin forfaiting'de az kullanılmasının nedenleri, karmaşık olmaları, borçlunun ülkesinde bulunan uygulamacıların ve ilgililerin bu konuda iyi bir bilgiye sahip olmalarını gerektirmeleri ve başlangıçta bütün koşulların yerine getirilmesini zorunlu kılmalarıdır. Ayrıca, bütün muameleler tek bir belgede toplanmış olup borçlunun özel izni olmadan başkalarına devredilmeleri mümkün değildir. Devre ilişkin bu sınırlama şekli hukuki birçok sorun yaratmakta ve genellikle defter alacakları ile vadeli akreditifin forfaiting işlemlerinde az kullanılmasına neden olmaktadır. Çünkü forfaiting işleminin finansman aracı olarak tercih edilmesinin nedenleri hızlı ve basit olması ile karmaşık yapıya sahip olmayan belgelerin kullanılmasıdır. Poliçe ve bonoda ödemelerin her birinin ayrı bir belge ile ispatlanabilir olması forfaiting işlemlerinde bu belgelerin daha çok kullanılmasına imkan sağlamaktadır. Ayrıca bono ve poliçeler forfaiteer tarafından kolayca başka forfaiteerlere da satılabilmektedir. Defter alacakları ve vadeli akreditifte olmayan bu özellik sebebiyle de bu belgelerin forfaiting işlemlerinde tercih edilmedikleri belirtilebilir (Özdemir, 2005: 213-214).

3. FORFAITING İŞLEMLERİNİN VERGİ KANUNLARI KARŞISINDAKİ DURUMU

Forfaiting işlemlerinin vergi kanunları karşısındaki durumu; Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Gider Vergileri Kanunu açısından ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

3.1.Gelir Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi

Forfaiting işleminde forfaiteer, genellikle bir banka ya da bu işlemle uğraşan bankalara bağlı veya onlardan bağımsız olarak çalışan finans kuruluşudur (Özdemir, 2005: 211-212). Bu kuruluşlar anonim şirket biçiminde kurulmak zorunda olup Kurumlar Vergisi mükellefidirler (Toroslu, 2011: 130).

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 1'nci maddesine göre sermaye şirketlerinin kazançları kurumlar vergisine tabidir ve kurum kazancı gelir vergisinin konusuna giren gelir unsurlarından oluşmaktadır. Gelir Vergisi Kanunu'nun 37'nci maddesinde ticari kazanç "Her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançtır" biçiminde belirtilmiştir (GİB, 01.11.2013). Forfaiteer, forfaiting işlemleri bağlamında üstlendiği risk karşılığında faiz ve komisyon geliri ile marj ücreti elde etmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde forfaiteerin elde ettiği her türlü kazanç ticari kazanç olarak gelir vergisine tabi tutulur (Tekşen, 2006: 136).

Forfaiting işlemine taraf olan ihracatçıların gelir vergisi mükellefi olmaları durumunda ticari kazancın tespitinde Gelir Vergisi Kanunu'nun 40'nci maddesinde belirtilen indirilecek giderler dikkate alınır. Gelir Vergisi Kanunu'nun 40'nci maddesine göre ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler safi kazancın tespitinde indirim olarak kabul edilir. Bu açıdan

gelir vergisi mükellefi olan ihracatçıların forfaitera ödedikleri faiz, taahhüt ücreti, opsiyon ücreti, bekleme süresi komisyonu gibi bedeller de ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerden olup safi kazançtan indirilebilir niteliktedir (Toroslu, 2011: 131).

3.2. Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 1'nci maddesine göre; sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadî kamu kuruluşları, dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmeler ve iş ortaklıklarının kazançları kurumlar vergisine tabidir. Kurum kazancının gelir vergisinin konusuna giren gelir unsurlarından oluştuğu daha önce ifade edilmişti. Bu açıdan değerlendirildiğinde sermaye şirketi biçiminde kurulan forfaiting kuruluşlarının elde ettiği kazanç kurumlar vergisine tabi olup anılan kuruluşların kazançları üzerinden % 20 kurumlar vergisi ödemeleri gerekmektedir.

Öte yandan, forfaitingde ihracat işlemiyle ilgili belgeler iskonto edilerek ihracatçıya peşin bedel ödenmektedir. İskontolu işlemlerde gelir, dönemsellik ilkesi gereği gelirin doğduğu dönemde vergilendirilir. Bu bağlamda forfaiter açısından gelir, ihracatçıya verilen hizmetle ilgili belgenin (fatura, dekont vb.) düzenlendiği tarihte tahakkuk ettirilir. Dolayısıyla hizmet bedelinin ilgili belge düzenlediği dönemde kurum kazancının tespitinde gelir olarak dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca forfaiting şirketlerinin müşterilerinin ticari faaliyetler ile uğraşan kurumlar olması nedeniyle Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre ticari kazancın tespitinde Gelir Vergisi Kanunu'nun 40'nci maddesindeki indirilmesi gereken giderler dikkate alınır (Toroslu, 2011: 139-140).

3.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi

Forfaiting işlemi yapan bankalar ve forfaiting şirketleri Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi mükellefidir. 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17'nci maddesinin 4'ncü bendinin (e) fıkrasına göre Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi kapsamına giren işlemler ve sigorta aracılarının sigorta şirketlerine yaptığı sigorta muamelelerine ilişkin işlemleri ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 7'nci maddesinin (24) numaralı bendinde belirtilen kurumların kredi teminatı sağlama işlemleri katma değer vergisinden istisna edilmiştir. Bu nedenle forfaiting işlemleri katma değer vergisinden istisna edilmiştir. Bu açıdan forfaiting yapan şirketler, forfaiting hizmetleri karşılığı olarak müşteriden tahsil ettikleri faiz, taahhüt ücreti, opsiyon ücreti ve bekleme süresi komisyonu gelirleri için katma değer vergisi tahakkuk ettirmeyeceklerdir. Bu şirketlerin sadece forfaiting hizmetleri ile ilgili olarak lehlerine tahsil ettikleri paralar katma değer vergisinden müstesnadır. Bunun dışında gerçekleştirdikleri her türlü mal ve hizmet teslimleri vergiye tabidir (Toroslu, 2011: 144).

3.4. Damga Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi

Damga vergisi, kişilerin kendi aralarında ya da devletle yaptıkları hukuki işlemlerde düzenledikleri belgeler ya da kağıtlar üzerinden ödedikleri mali yükümlülüklerdir (Öncel, Kumrulu ve

Çağan, 2010: 433). Damga Vergisi Kanunu'nun 1'nci maddesine göre; kağıtlar terimi, yazılıp imzalamak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgeleri ifade eder. Damga Vergisi Kanunu'nun 2'nci maddesine göre; vergiye tabi kağıtlar mahiyetinde bulunan veya onların yerini alan mektup ve şerhlerle, bu kağıtların hükümlerinin yenilenmesine, uzatılmasına, değiştirilmesine devrine veya bozulmasına ilişkin mektup ve şerhler de damga vergisine tabi tutulur. Damga Vergisi Kanunu Ek 2'nci maddesine göre ise; döviz kazandırıcı faaliyetlere ilişkin işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır (GİB, 01.11.2013).

Konu forfaiting işlemleri açısından değerlendirildiğinde, forfaiting yapan şirketler, ihracatçı firmalar ile yapılacak işlemin koşullarını belirleyen bir forfaiting sözleşmesi imzalarlar. Bu nedenle imzalanan forfaiting sözleşmeleri Damga Vergisi Kanunu'nun (1) Sayılı Tablosu'nun I/A-Belli Parayı İhtiva Eden Kağıtlar bölümünde belirlenen % 9,48 oranında damga vergisine tabidir (Toroslu, 2011: 156).

3.5.Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi

Forfaiting işleminde forfaiting kuruluşları ihracatçının alacak haklarını satın almaktadır. Bu nedenle forfaiter gelir elde etmektedir. Vergi Usul Kanunu'nun 281'nci maddesine göre; alacaklar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır. Vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar değerlendirme gününün kıymetine indirgenebilir. Bu takdirde, senette faiz nispeti açıklanmış ise bu nispet, açıklanmamışsa Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın resmi iskonto haddi uygulanır. Bankalar ve bankerler ile sigorta şirketleri alacaklarını ya Merkez Bankası'nın resmi iskonto haddi ya da muamelelerinde uyguladıkları faiz haddi ile değerlendirme günü kıymetine indirgerler. (GİB, 01.11.2013).

Öte yandan forfaiting işlemi bir banka tarafından gerçekleştirilmişse resmi iskonto haddi yerine bankanın işlemlerinde uyguladığı faiz oranları kullanılabilir. Türkiye'de forfaiting işlemi genellikle bankalar tarafından yapılmakta olup bankalar senet üzerinde faiz oranı belirtsin veya belirtmesin, işlemlerinde kendi uyguladıkları faiz oranlarını kullanabilmektedir. Bu durumda, forfaiting sözleşmesi koşulları doğrultusunda hesaplanan ertelenen gelir tutarı ile Vergi Usul Kanunu gereğince senet tutarını, bilanço günündeki değerine indirgeme işlemi dolayısıyla geleceğe bırakılan gelir miktarı arasında bir fark olmayacaktır. Eğer forfaiting işlemi “banka” veya “banker” tanımı dışında kalan bir finansal kuruluş tarafından gerçekleştiriliyorsa iki durum söz konusu olacaktır. Senet üzerinde faiz oranı belirtilmemiş ise hesaplanan reeskont miktarı ile ertelenmiş gelir miktarı aynı meblağ olacaktır. Senet üzerinde faiz oranı belirtilmiş ise reeskont tutarını hesaplamada resmi iskonto haddi

uygulanacak ve ertelenen gelir ile Vergi Usul Kanunu'na göre hesaplanacak reeskont miktarı farklı olabilecektir (Kurt, 2002: 64).

3.6. Gider Vergileri Kanunu Açısından İncelenmesi

Banka ve sigorta muameleleri vergisi 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 28 ila 33'ncü maddeleri arasında düzenlenmiş bulunmaktadır. Katma Değer Vergisi Kanunu ile yürürlükten kaldırılan Gider Vergileri Kanunu'nun banka ve sigorta muameleleriyle ilgili hükümleri yürürlükte bırakılmıştır. Banka ve sigorta muameleleri vergisi ile katma değer vergisi kapsamı dışında bırakılan bankacılık ve sigortacılık hizmetlerinin vergilendirilmesi amaçlanmaktadır (Bilici, 2011: 254-255). Gider Vergileri Kanunu'nun 28'nci maddesine göre banka ve sigorta şirketlerinin 10/6/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir (GİB, 01.11.2013). Bu bağlamda bankaların yapmış oldukları forfaiting işlemleri karşılığında tahsil ettikleri faiz, taahhüt ücreti, opsiyon ücreti ve bekleme komisyonu tutarları üzerinden % 5 oranında banka ve sigorta muameleleri vergisi tahakkuk ettirmeleri gerekmektedir (Toroslu, 2011: 151).

4. FORFAITING İŞLEMLERİNİN TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Aşağıda TMS 18 Hasılat ve TMS 2 Stoklar standartlarının forfaiting işlemlerinin muhasebeleştirilmesine olan etkileri açıklanmıştır.

4.1.TMS 18 Hasılat ve TMS 2 Stoklar Standartların Muhasebe Kayıtlarına Etkisi

Forfaiting işleminin esasını, ihracatçının ithalatçıya yaptığı satış nedeniyle elde ettiği belgeleri iskonto ettirerek forfaitera devretmesi oluşturur. Muhasebe standartlarının bakış açısına göre forfaitingde öncelikle işleme konu olan poliçe veya senetlerin vadeleri dikkate alınarak içerdikleri faiz miktarı tespit edilir. Sonra anaparadan bu tutar düşülerek geri kalan kısmı ihracatçıya peşin olarak ödenir. Bu açıdan ihracatçının işlemlerinin kaydedilmesinde TMS 18 Hasılat Standardına göre hasılatın tespiti ve kaydı, ithalatçının işlemlerinin kaydedilmesinde ise TMS 2 Stoklar Standardına göre satın alınan varlığın maliyetinin tespiti ve kaydı önem arz etmektedir.

TMS 18 Hasılat Standardına göre hasılat, işletme tarafından uygulanan ticari iskontolar ve miktar indirimleri göz önünde tutularak alınan veya alınacak olan bedelin gerçeğe uygun değeri ile ölçülür. Gerçeğe uygun değer, piyasa katılımcıları arasında ölçüm tarihinde gerçekleşecek olağan bir işlemde bir varlığın satışında elde edilecek veya bir borcun devrinde ödenecek fiyattır (KGGK, 23.10.2013). Nakit ve nakit benzerleri girişinin ertelendiği ve anlaşmanın esasında bir finansman işlemi niteliği taşıdığı durumlarda; bedelin gerçeğe uygun değeri, gelecekte elde edilecek tüm

tahsilatların emsal faiz oranı kullanılarak belirlenen bugünkü değeridir. Diğer bir ifadeyle, anlaşma bir finansman işlemi niteliği taşıyorsa, satış bedelinin gerçeğe uygun değeri gelecekteki tüm tahsilatların emsal faiz oranı ile iskonto edilmesi yoluyla belirlenir. Emsal faiz oranı aşağıdakilerden biri olarak tespit edilebilir (KGK, 27.10.2013):

- Benzer kredi derecesine sahip bir işletmenin benzer finansal araçları için geçerli olan faiz oranı veya
- Finansal aracın nominal değerini ilgili mal veya hizmetin peşin fiyatına indirgeyen faiz oranıdır.

Yukarıda belirtilen alternatif yollardan birine göre tespit edilen emsal faiz oranı kullanılarak satış bedelinin nominal tutarı ile gerçeğe uygun değeri arasındaki fark hesaplanmaktadır. Hesaplanan bu fark faiz geliri olarak değerlendirilip “TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme” Standardında açıklanan etkin faiz yöntemine göre muhasebeleştirilir (Akbulut, 2012: 1071). Yani muhasebe standartları vadeli yapılan satışlarda vade farkını içeren tutarın etkin faiz oranı yöntemine (bileşik faize göre iç iskonto yöntemi) göre hesaplanması ve farkın faiz geliri olarak muhasebeleştirilmesini uygun görmektedir. Böylelikle satış işlemi, hasılatı oluşturan bugünkü değer ile gerçekleştiğinde gelir yazılacak ertelenmiş faiz gelirlerinden oluşacaktır. Ancak buradaki ertelenmiş gelir, gelecek yıllara ait gelirlerden farklıdır. Gelecek yıllara ait gelirlerde peşin yapılan bir tahsilat söz konusudur. Fakat ertelenmiş gelirden malın satışı vadeli olarak yapılmış, mal üzerindeki tüm risk ve tasarruf müşteriye devredilmiştir (Akbulut, 2012: 1071). Ülkemizde ise böyle bir ayırım söz konusu değildir. Uygulamada vergi mevzuatının bakış açısı geçerli olduğundan vadeli yapılan satış tutarının tamamı satış hasılatı olarak muhasebeleştirilmekte yıl sonu geldiğinde senetli alacaklar reeskont işlemine tabi tutularak hasılat düzeltilmektedir. Senetsiz alacaklarda ise böyle bir düzeltme yapılmamaktadır. Standarda göre uygulama yapıldığında yıl sonu geldiğinde reeskont yapılmasına gerek kalmamaktadır (Özerhan ve Yanık, 2012: 95).

TMS 2 Stoklar Standardına göre stokların maliyeti ise tüm satın alma maliyetlerini, dönüştürme maliyetlerini ve stokların mevcut durumuna ve konumuna getirilmesi için katlanılan diğer maliyetleri içerir. Stokların satın alma maliyeti; satın alma fiyatı, ithalat vergileri ve diğer vergiler (firma tarafından vergi idaresinden iade alınabilecekler hariç), nakliye ve yükleme boşaltma maliyetleri ile mamul malzeme ve hizmetlerin elde edilmesiyle doğrudan bağlantısı kurulabilen diğer maliyetleri içerir. Ticari iskontolar ve benzeri diğer indirimler, satın alma maliyetinin belirlenmesinde indirim konusu yapılır. Standart gereği, stoğu bulunduğu konuma getirinceye kadar yapılan harcamalar satın alma maliyetine ilave edilir, bulunduğu konuma getirdikten sonra yapılan giderler ise maliyete ilave edilmez, dönem giderlerine kaydedilir. Vadeli satın alınan stoklarla ilgili olarak peşin alım fiyatı ile ödenen fiyat arasında bir fark olması durumunda, aradaki fark finansman unsurunu içerir. Bu unsur, finanse edildiği dönemde faiz gideri olarak muhasebeleştirilir. Yani, vade farkları stok maliyetine ilave

edilmeyip faiz gideri olarak muhasebeleştirilir (Özerhan ve Yanık, 2012: 125-127). Ancak, Türkiye’de geçerli vergi mevzuatına göre, vadeli mal alımlarında ortaya çıkan vade farklarından kaynaklanan faiz giderleri stokların maliyetine eklenmesi gereken bir unsurdur (Örten, Kaval ve Karapınar, 2012: 42). Özetle; TMS 2 Stoklar standardı ile uygulamaya getirilen en önemli yenilik, vadeli alımlarda ortaya çıkan vade farklarının stok maliyetine dahil edilmeyip, faiz gideri olarak muhasebeleştirilmesidir. TMS 2’ye göre, vadeli satın alınan stoklarla ilgili olarak; peşin alım fiyatı ile ödenen fiyat arasında bir fark olması durumunda, aradaki fark finansman unsurunu içermektedir. Bu unsur, finanse edildiği dönemde faiz gideri olarak muhasebeleştirilmelidir (Özerhan ve Yanık, 2012: 127).

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle vadeli satışlarda vadeli değer ile peşin değer arasındaki vade farkı hesap planında açılacak 382/482 Ertelenmiş Gelirler veya 122/222 Ticari Alacaklar Reeskontu hesabında takip edilebilir. Vade farkları zamana paralel olarak 642 Faiz Gelirleri hesabına aktarılır. Aynı işlem vadeli alışlara da uygulanır. Vadeli alımlarda ise vade farkları 182/282 Ertelenmiş Giderler veya 180/280 Gelecek Aylara / Yıllara Ait Giderler hesabında takip edilebilir. Daha sonra vade farkları zamana paralel olarak 780 Finansman Giderleri hesabına aktarılır (Örten ve diğerleri, 2012: 269-270) .

4.2. Forfaiting İşlemlerinin Örnek Üzerinden İncelenmesi

Forfaiting işlemine taraf olan ihracatçı, ithalatçı ve forfaiting işletmesinin işlemlerinin muhasebeleştirilmesi aşağıda yer alan örnek üzerinden açıklanacaktır.

Örnek: A ihracatçı işletmesi 01.03.2012 tarihinde, bir kısım malını B ithalatçı işletmesine 5 yıl vadeli olarak 2.000.000 €’ a satmıştır. Toplam bedel 10 taksitle ödenecek olup yıllık faiz oranı % 12 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca ihracatçı işletme forfaiting kuruluşuyla % 12 iskonto üzerinden alacak hakkını satma konusunda anlaşmıştır. (Taahhüt komisyonu oranı % 0,75, opsiyon komisyonu oranı % 0,125 ve kur 2,43 olarak alınmıştır. Kur farkları ve oluşabilecek vergiler dikkate alınmamıştır.)¹

<u>Anapara</u>	<u>Vade Sonu</u>	<u>Vade</u>	<u>Bilesik Faiz</u>	<u>Peşin Değer</u>
200.000	01.09.2012	184	11.321	188.679
200.000	01.03.2013	365	22.001	177.999
200.000	01.09.2013	549	32.076	167.924
200.000	01.03.2014	730	41.581	158.419
200.000	01.09.2014	914	50.548	149.452

¹ Bu örnekte veriler, Ali Ceylan ve Turhan Korkmaz, *Finansal Teknikler*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2010, adlı kitaptan yararlanılarak üretilmiştir.

200.000	01.03.2015	1095	59.008	140.992
200.000	01.09.2015	1279	66.989	133.011
200.000	01.03.2016	1461	74.518	125.482
200.000	01.09.2016	1645	81.620	118.380
<u>200.000</u>	01.03.2017	1826	<u>88.321</u>	<u>111.679</u>
2.000.000			527.983	1.472.017

Bugünkü Değer (1) numaralı eşitlikte görüldüğü şekilde hesaplanmakta olup formülde yer alan sembollerden; PV; bugünkü değeri, FV; gelecek değeri, i; yıllık faiz oranını, n; yıl sayısını ifade etmektedir.

$$PV = FV / (1+i)^n \quad (1)$$

Ödemeler altışar aylık olduğu için i = % 6 olarak alınmalıdır.

$$PV_1 = 200.000 / (1+0,06)^1 = 188.679 \text{ € (birinci senedin bugünkü değeri)}$$

$$PV_2 = 200.000 / (1+0,06)^2 = 177.999 \text{ € (ikinci senedin bugünkü değeri)}$$

Yukarıdaki formül tüm senetlere uygulanarak senetlerin peşin değerleri hesaplanabilir. Tüm bu hesaplamalar doğrultusunda taraflarca yapılabilecek muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir:

A-İhracatçının İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

a) İhracatçının satış işlemlerinin muhasebeleştirilmesi;

_____ 01.03.2012 _____	
121 Alacak Senetleri	486.000
221 Alacak Senetleri	4.374.000
	601 Yurtdışı Satışlar 3.577.001
	382 Ertelenmiş Gelirler 27.510
	482 Ertelenmiş Gelirler 1.255.489
200.000 € x 2,43=	486.000
1.800.000 € x 2,43=	4.374.000
1.472.017 € x 2,43=	3.577.001
11.321 € x 2,43=	27.510
516.662 € x 2,43=	1.255.489
_____ / _____	

Yukarıdaki kayıta 382 Ertelenmiş Gelirler hesabının yerine 642 Faiz Gelirleri veya 122 Ticari Alacaklar Reeskontu hesapları kullanılabilir. Ayrıca 482 Ertelenmiş Gelirler hesabının yerine de 222 Ticari Alacaklar Reeskontu hesabı kullanılabilir.

_____ 01.09.2012 _____	
102 Bankalar	486.000
121 Alacak Senetleri	486.000
_____ 01.09.2012 _____	
382 Ertelenmiş Gelirler	27.510
642 Faiz Gelirleri	27.510
_____ / _____	

01.03.2013 tarihine kadar altı aylık döneme ilişkin olan 22.001 €'dan, 31.12.2012 tarihindeki 4 aylık dönem için tahakkuk eden kısım 14.667 €' dur.

_____ 31.12.2012 _____	
181 Gelir Tahakkukları	35.641
642 Faiz Gelirleri	35.641
14.667 € x 2,43= 35.641	
_____ / _____	

Dönemsonu geldiğinde vadesi 1 yılın altına düşen unsurlar uzun vadeli hesaplardan kısa vadeli hesaplara geçirilerek dönemsel aktarma işlemi yapılır.

_____ 31.12.2012 _____	
121 Alacak Senetleri	486.000
221 Alacak Senetleri	486.000
_____ 31.12.2012 _____	
482 Ertelenmiş Gelirler	53.462
382 Ertelenmiş Gelirler	53.462
22.001 € x 2,43= 53.462	
_____ / _____	

Yukarıdaki kayıta 382 Ertelenmiş Gelirler Hesabına alacak kaydedilen vade farkının, 01.03.2013 tarihinde vadenin dolmasıyla bu hesaba borç, 642 Faiz Gelirleri Hesabına alacak

kaydedilmesi gerekmektedir. Ancak 01.03.2013 tarihine kadar altı aylık döneme ilişkin hesaplanan 53.462 TL'lik vade farkının, 31.12.2012 tarihindeki 4 aylık dönem için tahakkuk eden 35.641 TL'lik kısmının 181 Gelir Tahakkukları Hesabına borç kaydedilmesi nedeniyle kalan 17.821 TL'lik kısım 642 Faiz Gelirleri Hesabına alacak kaydedilir.

_____ 01.03.2013 _____	
382 Ertelenmiş Gelirler	53.462
181 Gelir Tahakkukları	35.641
642 Faiz Gelirleri	17.821
22.001 € x 2,43= 53.462	
14.667 € x 2,43= 35.641	
7.334 € x 2,43= 17.821	

_____ 01.03.2013 _____	
102 Bankalar	486.000
121 Alacak Senetleri	486.000

_____ / _____

b) İhracatçının senetleri forfaitera satma (devretme) işleminin muhasebeleştirilmesi;

_____ / _____	
780 Finansman Giderleri	42.525
329 Diğer Ticari Borçlar	42.525

Taahhüt ücreti: 2.000.000 € x % 0,75= 15.000 €
 15.000 € x 2,43= 36.450
 Opsiyon ücreti: 2.000.000 € x % 0,125= 2.500 €
 2.500 € x 2,43= 6.075

_____ / _____	
102 Bankalar	3.577.001
780 Finansman Giderleri	1.282.999
121 Alacak Senetleri	486.000
221 Alacak Senetleri	4.374.000

1.472.017 € x 2,43= 3.577.001
 527.983 € x 2,43= 1.282.999
 200.000 € x 2,43= 486.000
 1.800.000 € x 2,43= 4.374.000

_____ / _____

B-İthalatçının alış işlemlerinin muhasebeleştirilmesi;

_____ 01.03.2012 _____	
153 Ticari Mallar	3.577.001
182 Ertelenmiş Giderler	27.510
282 Ertelenmiş Giderler	1.255.489
321 Borç Senetleri	486.000
421 Borç Senetleri	4.374.000
200.000 € x 2,43= 486.000	
1.800.000 € x 2,43= 4.374.000	
1.472.017 € x 2,43= 3.577.001	
11.321 € x 2,43= 27.510	
516.662 € x 2,43= 1.255.489	
_____ / _____	

Yukarıdaki kayıta 182/282 Ertelenmiş Giderler hesabının yerine 180/280 Gelecek Aylara / Yıllara Ait Giderler hesapları da kullanılabilir.

_____ 01.09.2012 _____	
321 Borç Senetleri	486.000
102 Bankalar	486.000
_____ 01.09.2012 _____	
780 Finansman Giderleri	27.510
182 Ertelenmiş Giderler	27.510
_____ 31.12.2012 _____	
780 Finansman Giderleri	35.641
381 Gider Tahakkukları	35.641
_____ / _____	

Dönemsonu geldiğinde, kısa vadeli özellik kazanan unsurlar uzun vadeli hesaplardan kısa vadeli hesaplara geçirilerek dönemsel aktarma işlemi yapılır.

_____ 31.12.2012 _____	
421 Borç Senetleri	486.000
321 Borç Senetleri	486.000
_____ 31.12.2012 _____	
182 Ertelenmiş Giderler	53.462
282 Ertelenmiş Giderler	53.462
_____ / _____	

Yukarıdaki kayıta 182 Ertelenmiş Giderler Hesabına borç kaydedilen vade farkının, 01.03.2013 tarihinde vadenin dolmasıyla bu hesaba alacak, 780 Finansman Giderleri Hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir. Ancak 01.03.2013 tarihine kadar altı aylık döneme ilişkin hesaplanan 53.462 TL'lik vade farkının, 31.12.2012 tarihindeki 4 aylık dönem için tahakkuk eden 35.641 TL'lik kısmının 381 Gider Tahakkukları Hesabına alacak kaydedilmesi nedeniyle kalan 17.821 TL'lik kısım 780 Finansman Giderleri Hesabına borç kaydedilir.

_____ 01.03.2013 _____	
381 Gider Tahakkukları	35.641
780 Finansman Giderleri	17.821
182 Ertelenmiş Giderler	53.462
14.667 € x 2,43= 35.641	
7.334 € x 2,43= 17.821	
22.001 € x 2,43= 53.462	
_____ 01.03.2013 _____	
321 Borç Senetleri	486.000
102 Bankalar	486.000
_____ / _____	

C-Forfaiting işletmesinin işlemlerinin muhasebeleştirilmesi;

_____ 01.03.2012 _____	
120 Alıcılar	42.525
600 Yurtiçi Satışlar	42.525
Taahhüt ücreti: 36.450	
Opsiyon ücreti: 6.075	
_____ / _____	

_____ 01.03.2012 _____	
121 Alacak Senetleri	486.000
221 Alacak Senetleri	4.374.000
102 Bankalar	3.577.001
600 Yurtiçi Satışlar	27.510
480 Gelecek Yıllara Ait Gelirler	1.255.489
_____ 01.09.2012 _____	
102 Bankalar	486.000
121 Alacak Senetleri	486.000
_____ 31.12.2012 _____	
480 Gelecek Yıllara Ait Gelirler	53.462
380 Gelecek Aylara Ait Gelirler	53.462
_____ / _____	

5. SONUÇ

İşletmelerin varlıklarını devam ettirebilmeleri müşteri ihtiyaçlarını yerine getirebilmelerine bağlıdır. Bu amaçla işletmeler çok farklı faaliyetler gerçekleştirmektedir. Globalleşme süreci işletmelerin faaliyet alanlarını daha da artırmış olup, onlara çok uluslu bir nitelik kazandırmıştır. Farklı ülkelerde faaliyet göstermeye başlayan işletmeler mevcut faaliyetlerini finanse etme adına değişik arayışlara yönelmiştir. Bu bağlamda alternatif finansman yöntemlerinden biri olan forfaiting' e ihtiyaç duyulmuştur.

Günümüzde ihracatçı ile ithalatçı arasındaki alışverişte çeşitli belgeler kullanılmakta olup ithalatçılar daha ziyade vadeli alım yapmak istemektedirler. Geline nokta ihracatçı işletmeleri varlığını sürdürebilir hale getirip, likiditelerini arttırabilmek için alacaklarını tahsil etme ve çeşitli risklerden korunma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu değerlendirmeler çerçevesinde forfaiting işlemiyle birlikte ihracatçılara alacak haklarını forfaitera satarak ithalatçılara yaptığı satış tutarından vade farkının düşülmesiyle elde edilen tutarı tahsil etme kolaylığı sağlamaktadır. Ayrıca forfaiting işletmesine vade farkı kadar kazanç, ithalatçı işletmeye ise ödeme kolaylığı sağlamaktadır.

Konu Türkiye Muhasebe Standartları açısından değerlendirildiğinde, standartlarda satış sonucu elde edilen hasılatın gerçeğe uygun değer ile ölçülmesi istenildiği görülmektedir. Elde edilen hasılatın gerçeğe uygun değer ile ölçülmesiyle alacağın bugünkü değerine indirgenmesi sağlanarak vade farkı ortaya çıkarılmaktadır. Vadeli satışlarda vade farkının standartlara uygun olarak ertelenmiş gelirler hesabında kayıt altına alınması ve zamanı geldiğinde faiz gelirleri hesabına aktarılmasıyla Tekdüzen

Muhasebe Sistemine göre yapılan kayıtlardan farklı bir muhasebe kayıt mantığı benimsendiği belirtilebilir. Vadeli alışlarda ise vade farkının ertelenmiş giderlere kaydedilmesi ve ilgili tutarın zamanı geldiğinde finansman giderlerine aktarılmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Sonuç olarak satış işleminde hasılatın, alış işleminde ise maliyetin böylesine bir mantıkla hesaplanması ve kaydedilmesinin Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre dönemsonlarında yapılan birtakım uygulamaları gereksiz kıldığı belirtilebilir. Örneğin; ilgili standartlara göre muhasebe kayıtları yapılmasının dönem sonu geldiğinde reeskont işlemi yapma gerekliliğini ortadan kaldırdığı ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, A. (2012) “Karşılaştırmalı TMS / TFRS – VERGİ Uygulamaları ve Sonuçları”, Ankara: Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayınları.
- Akkuş, B. (2010) “Finans Yönetim "Paraya Hükmetmenin Sırrı", İstanbul: Kumsaati Yayın Dağıtım.
- Başar, M. (2006) “Orta ve Uzun Vadeli Finansman” Nurhan Aydın (ed.) Finansal Yönetim, Eskişehir: TC. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Berk, N. (2007) “Finansal Yönetim”, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Bilici, N. (2011) “Vergi Hukuku”, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ceylan, A. ve Korkmaz, T. (2010) “Finansal Teknikler”, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Doğukanlı, H. (2008) “Uluslararası Finans”, Adana: Karahan Kitabevi.
- GİB (2013) <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1028> (01.11.2013).
- Gökçen, G. (2007) ”Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları”, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Haftacı, V. (2012) “Modern Mali Uygulamalar”, İzmit: Umuttepe Yayıncılık.
- KGK (2013) http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2013/TMS/TMS18.pdf (23.10.2013).
- KGK (2013) http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TFRS_2013/TMS/TMS39.pdf (27.10.2013).
- Konuralp, G. (2005) “Sermaye Piyasaları Analizler, Kuramlar Ve Portföy Yönetimi”, İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.
- Kurt, G. (2002) “Forfaiting İşlemi ve Muhasebeleştirilmesi”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi ,c.4, s.1, ss. 64.
- Öncel, M., Kumrulu, A., ve Çağan, N. (2010). Vergi Hukuku . Ankara: Turhan Kitabevi.
- Örten, R., Kaval, H., ve Karapınar, A. (2012) “Türkiye Muhasebe- Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları”, Ankara: Gazi Kitabevi.

- Özdemir, Z. (2005) “Dış Ticaret Finansman Tekniklerinden Faktoring ve Forfaiting İşlemleri”, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Özerhan, Y. ve Yanık, S. (2012) “TMS TFRS Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları Türkiye Finansal Raporlama Standartları”, Güncelleştirilmiş İkinci Baskı, Ankara: Türmob Yayınları.
- Parasız, İ. (2005) “Para Banka ve Finansal Piyasalar”, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Tekşen, Ö. (2006) “Barter İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Vergilendirilmesinin Yeni Finansal Tekniklerle Karşılaştırılarak İncelenmesi: Bir Araştırma”, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Toroslu, M. (2011) “Hukuksal ve Finansal Açıdan Forfaiting”, Ankara: Adalet Yayınevi.